

Πρεσβεία της Ελλάδος
Γραφεία Οικονομικών & Εμπορικών Υποθέσεων Ρώμης και Μιλάνου

Επιμέλεια/ Σύνταξη :
Τζανέτος Καραντζής, Σύμβουλος ΟΕΥ Α΄
Εύα Βώκου, Γραμματέας ΟΕΥ Α΄

ΙΤΑΛΙΑ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΙΟ

Δεκέμβριος 2017

Σύντομη αναφορά σε ειδήσεις και πληροφορίες για την οικονομία και τις επιχειρήσεις

Οικονομία- Οικονομική πολιτική (σ.1): Διεθνές εμπόριο Ιταλίας, Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας και τακτικό Οικονομικό Δελτίο Κεντρικής Τραπέζης Ιταλίας, Περιφερειακή Οικονομικής Πρόβλεψη για την Ευρώπη του ΔΝΤ, Ανεργία 3ου τριμήνου 2017, Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά περιφέρεια Ιταλίας

Κλάδοι- Επιχειρήσεις (σ.3): Υπηρεσίες υγείας, ANAS-Ferrovie dello Stato , Intesa San Paolo - Μείωση προσωπικού, Autogrill – Σχέδια για επέκταση στην αγορά της Γερμανίας

Λιανική-Δίκτυα Διανομής (σ.4): Εμπορικοί χώροι, Ηλεκτρονικό εμπόριο

Διμερή- Παρουσία ελληνικών εταιρειών (σ.5)
Εμπορικές συναλλαγές Ελλάδος Ιταλίας 8μηνο 2017

→ Οικονομία- Οικονομική πολιτική

Διεθνές εμπόριο Ιταλίας 8μηνο 2017

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της ιταλικής Στατιστικής Αρχής ISTAT, το συνολικό εξωτερικό εμπόριο της Ιταλίας παρουσιάζει την ακόλουθη εικόνα για το 8μηνο 2017, σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2016.

Αξίες σε δις ευρώ	8μηνο 2016	8μηνο 2017	% μεταβολή
Εξαγωγές	272,3	292,7	+7,5
Εισαγωγές	240,3	264,3	+10,0
Ισοζύγιο	32,0	28,4	-11,3

Είναι εμφανές ότι η αύξηση των εξαγωγών είναι για την δεδομένη περίοδο εντυπωσιακή. Όμως η ακόμα μεγαλύτερη αύξηση των εισαγωγών, κυρίως λόγω της οικονομικής ανάκαμψης και της βελτίωσης του διαθέσιμου εισοδήματος, είχε ως αποτέλεσμα την περιστολή του, σε κάθε περίπτωση θετικού, εμπορικού ισοζυγίου.

Παρουσίαση εξαμηνιαίας Έκθεσης Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Financial Stability Report) και τακτικού Οικονομικού Δελτίου (Economic Bulletin) Κεντρικής Τραπέζης Ιταλίας.

Τα βασικότερα σημεία των δύο ανωτέρω κειμένων είναι:

Η οικονομία της χώρας αναπτύσσεται με ρυθμό καλύτερο του αναμενόμενου, εντός ενός ευνοϊκού διεθνούς και ευρωπαϊκού οικονομικού περιβάλλοντος. Παρά ταύτα, η ανάπτυξη είναι εύθραυστη και το 2017 το ΑΕΠ αναμένεται να καταγράψει δυναμική της τάξης του 1,5%, ελαφρά περισσότερο από το προβλεφθέν 1,4%.

Ευεργετική επίδραση στην πορεία της ιταλικής οικονομίας θεωρείται ότι έχει η απόφαση της ΕΚΤ να παρατείνει τουλάχιστον μέχρι τον Σεπτέμβριο 2018 το Πρόγραμμα Αγοράς Τίτλων (Asset Purchase Programme).

Η θετική πορεία της οικονομίας, σε συνδυασμό με την αποκλιμάκωση της ανεργίας, έχει τονώσει το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών και συνεπώς την εσωτερική ζήτηση, η οποία καταγράφεται την δεδομένη περίοδο ως η σημαντικότερη κινητήρια δύναμη της ιταλικής οικονομικής ανάκαμψης. Παρά ταύτα η παραγωγικότητα είναι ακόμα χαμηλή και για τον λόγο αυτό η αύξηση των μισθών είναι περιορισμένη. Το εργασιακό κόστος παραμένει συμπιεσμένο, με αποτέλεσμα να ευνοείται η ανταγωνιστικότητα της οικονομίας και οι εξαγωγές.

Σε γενικές γραμμές, η Κεντρική Τράπεζα της Ιταλίας φαίνεται να είναι ικανοποιημένη από την βελτίωση που παρουσιάζουν τα βασικά μεγέθη του τραπεζικού συστήματος της χώρας. Συνολικά, η θετική πορεία των ιταλικών τραπεζών αντανακλάται στην αύξηση της τιμής των μετοχών τους. Σύμφωνα με την Κεντρική Τράπεζα Ιταλίας, αυτή την στιγμή ο σημαντικότερος κίνδυνος για το τραπεζικό σύστημα της χώρας είναι μία απρόβλεπτη και σημαντική επιβράδυνση της οικονομικής ανάκαμψης, που με την σειρά της θα επηρέαζε αρνητικά την κερδοφορία των τραπεζών.

Το σημαντικότερο δεδομένο είναι, ίσως, ότι ο όγκος των μεικτών μη εξυπηρετούμενων δανείων (gross NPLs) μειώνεται, εν πολλοίς λόγω της αυξημένης κερδοφορίας των επιχειρήσεων. Τον Ιούνιο 2017 ήταν περίπου 16,4% επί του συνόλου των δανειοδοτήσεων, έναντι 17,1% τον Δεκέμβριο 2016. Την ίδια περίοδο το ύψος των μικτών μη εξυπηρετούμενων δανείων ανήρχετο σε 324 δις ευρώ, από περίπου 350 δις ευρώ στο τέλος του 2016. Ο ρυθμός συσσώρευσης νέων μη εξυπηρετούμενων δανείων έχει επιβραδυνθεί.

Η οικονομική ανάκαμψη έχει βελτιώσει τις συνθήκες δανειοδότησης. Η κερδοφορία των τραπεζών παραμένει χαμηλή, αλλά έχει τονωθεί, με αποτέλεσμα την βελτίωση των όρων άντλησης κεφαλαίων από την αγορά. Καταγράφεται πιστωτική επέκταση, κυρίως προς τα νοικοκυριά και λιγότερο προς τις επιχειρήσεις, αλλά είναι ασθενική και δεν φαίνεται να ανακάμπτει σοβαρά, τουλάχιστον βραχυπρόθεσμα. Όμως αντισταθμίζεται από την αύξηση των καταθέσεων νοικοκυριών και επιχειρήσεων. Ο μεγάλος χαμένος από αυτή την εικόνα είναι οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που αφ' ενός εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην πρόσβαση σε δάνεια και αφ' ετέρου δεν εμφανίζουν την κερδοφορία των μεγάλων επιχειρήσεων.

Επίσης η Έκθεση Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας σημειώνει ότι έχει μειωθεί ο όγκος των τραπεζικών χρεογράφων που παρακρατούνται από επιχειρήσεις και, κυρίως, από νοικοκυριά.

Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι έρευνα της Κεντρικής Τραπέζας κατέδειξε ότι ο τρόπος αντιμετώπισης της τραπεζικής κρίσης της χώρας (κρατική παρέμβαση για προληπτική ανακεφαλαιοποίηση των Monte dei Paschi, Banca Popolare di Vicenza, Veneto Banca με υποχρεωτική εκκαθάριση των δύο τελευταίων) κρίνεται ως θετικός, αφού συντέινε στο να τονωθεί η εμπιστοσύνη των επενδυτών στις ιταλικές τράπεζες και δεν είχε δυσμενείς επιπτώσεις στην αγορά, αφού ουσιαστικά υλοποίησε τις προσδοκίες της.

Δημοσίευση Περιφερειακής Οικονομικής Πρόβλεψης για την Ευρώπη (Regional Economic Outlook/Europe) του ΔΝΤ.

Η ανωτέρω ανάλυση επιβεβαιώνει την ανάκαμψη της ιταλικής οικονομίας, αν και με αναιμικούς ρυθμούς (1,5% το 2017, 1,1% το 2018, 0,9% το 2019) και σε κάθε περίπτωση χαμηλότερους του μέσου όρου τόσο της ευρωζώνης, όσο και της ΕΕ28. Μάλιστα το Ταμείο καλεί την Ιταλία να εκμεταλλευθεί την παρούσα ευνοϊκή διεθνή οικονομική συγκυρία και να προχωρήσει με ταχείς ρυθμούς σε μέτρα που θα περιστείλουν το δημόσιο χρέος της. Επίσης επισημαίνει ότι η διατήρηση και ενίσχυση της δυναμικής της οικονομικής ανάπτυξης προϋποθέτει σειρά δομικών μεταρρυθμίσεων σε ευαίσθητους τομείς όπως η δικαιοσύνη και η λειτουργία των θεσμών.

Ανεργία 3ου τριμήνου 2017

Η ανεργία τρίτου τριμήνου 2017 ανήλθε σε 11,2%, όση ήταν και το προηγούμενο τρίμηνο του ίδιου έτους. Σε σχέση όμως με το τρίτο τρίμηνο του 2016 μειώθηκε κατά 0,4 ποσοστιαίες μονάδες.

Κατά κεφαλήν ΑΕΠ ανά περιφέρεια Ιταλίας

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δημοσίευσε η ISTAT τον Δεκέμβριο, το υψηλότερο κατά κεφαλήν ΑΕΠ στην Ιταλία έχουν η βορειο-δυτικές περιφέρειες με εισόδημα 34.200 ευρώ το 2016 (σε τρέχουσες τιμές) έναντι €33.600 το 2015. Ακολουθούν οι βορειο-ανατολικές περιφέρειες με κατά κεφαλήν ΑΕΠ 33.300 χιλ και οι περιφέρειες του κέντρου με €29.900. Στο νότο το κατά κεφαλήν ΑΕΠ υπολογίζεται για το 2016 σε €18.200. Στην υψηλότερη θέση στη χώρα βρίσκεται η περιφέρεια του Bolzano (42.500) ακολουθούμενη από την Λομβαρδία, το Τρέντο και την Valle D' Aosta. Στην περιφέρεια Lazio το κατά κεφαλήν ΑΕΠ ήταν 31.600. Τη χαμηλότερη θέση έχει η περιφέρεια της Καλαβρίας (€16.600).

Η μέση κατά κεφαλήν δαπάνη για τελική κατανάλωση των οικογενειών σε τρέχουσες τιμές του 2016 διαμορφώθηκε σε €19.900 στα βορειοδυτικά της χώρας, €19.600 στα βορειο ανατολικά, €17.800 στο κέντρο και €12.900 στο νότο.

Figura 1a - Prodotto interno lordo a prezzi corrente per abitante - Anni 2011-2016 (migliaia di euro)

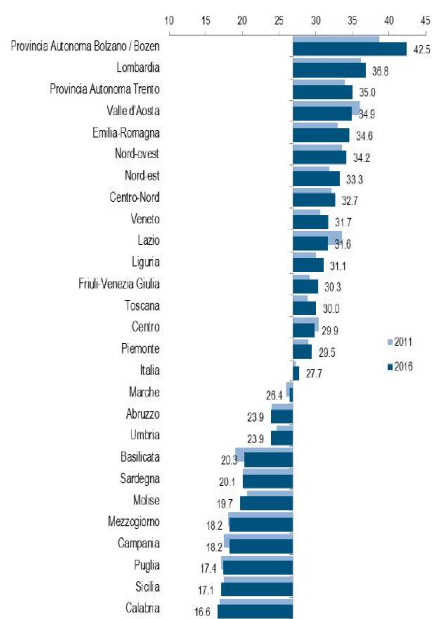
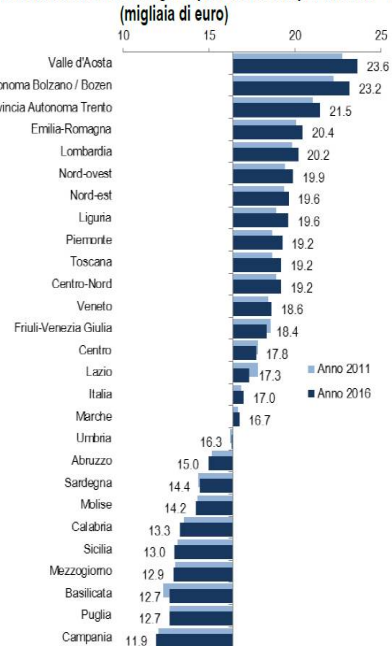

Figura 1b - Spesa per consumi finali delle famiglie a prezzi corrente per abitante - Anni 2011-2016 (migliaia di euro)

→ Κλάδοι- Επιχειρήσεις

Υπηρεσίες υγείας

Μια τάση που φαίνεται να γίνεται εντονότερη τα τελευταία έτη στους εμπορικούς χώρους στην Ιταλία είναι αυτή της παρουσίας εταιρειών παροχής υπηρεσιών υγείας και φροντίδας στα εμπορικά κέντρα. Πρόσφατα ανακοινώθηκε ότι σε εμπορικό κέντρο της Bennet σε συνεργασία με τον όμιλο San Donato ξεκινάει τη λειτουργία του πολυιατρείου, ενώ διαγνωστικά κέντρα λειτουργούν και σε άλλα εμπορικά κέντρα όπως στο Il centro, Arese και στο City Life, Μιλανο. Η Bennet, εταιρεία υπεραγορών και εμπορικών κέντρων με δίκτυο διανομής κυρίως στο βόρειο τμήμα της χώρας, σύμφωνα με άρθρο της Mark up, είναι μια από τις 5 μεγαλύτερες εταιρείες εμπορικών χώρων στην Ιταλία.

ANAS – Όμιλος Ferrovie dello Stato

Με ανακοίνωση της 29/12/2017 του ομίλου Ferrovie dello Stato γνωστοποιείται η έγκριση από το Συμβούλιο των Μετόχων της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου για την ολοκλήρωση κατά συνέπεια της ενσωμάτωσης της εταιρείας ANAS στον όμιλο. Η εταιρεία μετατρέπεται, σύμφωνα με την ανακοίνωση, σε μια από τις μεγαλύτερες στην Ευρώπη στον τομέα διαχείρισης σιδηροδρόμων και οδών σε επίπεδο εξυπηρετούμενων κατοίκων και επενδύσεων. Με τη νέα της μορφή ο όμιλος FS επιβλέπει ένα δίκτυο σιδηροδρόμων και οδών περί τα 44.000 χιλιόμετρα.

Το σύνολο της ανακοίνωσης είναι διαθέσιμο στο σύνδεσμο: <https://www.fsitaliane.it/content/fsitaliane/en/Media/press-releases-and-news/2017/12/29/anas-joins-the-fs-italiane-group.html>

Intesa San Paolo - Μείωση προσωπικού

Σύμφωνα με δημοσιεύματα, ο όμιλος Intesa Sanpaolo θα προχωρήσει, κατόπιν συμφωνίας με τα συνδικάτα, σε σχέδιο μείωσης προσωπικού μέσω εθελούσιας εξόδου. Η μείωση θα αφορά 9.000 θέσεις έως τον Ιούνιο 2020, ενώ θα πραγματοποιηθούν 1.500 προσλήψεις.

Autogrill – Σχέδια για επέκταση στην αγορά της Γερμανίας

Η ιταλική εταιρεία Autogrill με σημαντική θέση στον τομέα της παροχής υπηρεσιών εστίασης σε ταξιδιώτες και παρουσία σε 30 χώρες και 4.200 σημεία πώλησης, βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με την Groupe Soufflet για την εξαγορά της αλυσίδας Le CroBag που έχει παρουσία στους γερμανικούς σταθμούς τρένων και άλλες χώρες. Η ενδυνάμωση της παρουσίας της στην αγορά της Γερμανίας αποτελεί στόχο για την Autogrill.

→ Λιανική-Δίκτυα Διανομής

Εμπορικοί χώροι

Το 2017 άνοιξαν 8 νέα εμπορικά κέντρα στην Ιταλία και έκλεισαν 2. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία (βάση δεδομένων Reno, πηγή έκδοση Mark up, n. 265), στη χώρα λειτουργούν 949 εμπορικά κέντρα. Μεγάλη αύξηση παρατηρήθηκε το διάστημα 2012-2017, οπότε και το σύνολο αυξήθηκε από 908 σε 949, ενώ για το διάστημα 2017-2020 σχεδιάζεται ανάπτυξη 80 νέων εμπορικών χώρων (εμπορικά κέντρα, retail parks, factory outlet centres). Από τα υφιστάμενα κέντρα η πλειοψηφία (761) είναι τοπικά μικρού μεγέθους που δέχονται περί τις 3 εκ. επισκέψεις ετησίως και διαθέτουν κατά μέσο όρο 25-30 καταστήματα. Τα χαρακτηριζόμενα ως super-prime

κέντρα είναι 12 συνολικά, μεταξύ των οποίων το Il Centro στο Arese και το Oriocenter στο Bergamo.

Ηλεκτρονικό εμπόριο

Αύξηση παρατηρήθηκε το 2017 στο ποσοστό των καταναλωτών στην Ιταλία που πραγματοποιούν αγορές μέσω διαδικτύου έναντι του προηγούμενου έτους. Το ποσοστό αυτό ανέρχεται σε 53% (έναντι 50.5% το 2016). Σύμφωνα με στοιχεία της ISTAT που δημοσιεύονται από την ANSA υψηλότερα ποσοστά στην τάση για πραγματοποίηση ηλεκτρονικών αγορών παρουσιάζουν οι άντρες, τα άτομα μεταξύ 20 -34 ετών και οι κάτοικοι των βορειο-δυτικών περιφερειών της χώρας. Οι αγορές αφορούν κυρίως αθλητικά, προϊόντα για το σπίτι, ταξίδια και μεταφορές. Ωστόσο, ακόμα μια στις τρεις οικογένειες δεν έχει σύνδεση διαδικτύου στην οικία της. Η Ιταλία υπολείπεται ακόμα του μέσου ευρωπαϊκού όρου ως προς τα στοιχεία σύνδεσης των νοικοκυριών.

Το ποσοστό των εταιρειών που πραγματοποιούν ηλεκτρονικές πωλήσεις στην Ιταλία αυξάνεται σταδιακά (12,5% το 2017 έναντι 11% το 2016 και 10 το 2015), ωστόσο παραμένει χαμηλό σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Η χρήση ενδιάμεσων για το ηλεκτρονικό εμπόριο είναι αρκετά σημαντική καθώς 30% των εταιρειών που πραγματοποίησαν ηλεκτρονικές πωλήσεις το 2017, έκαναν τα 3/4 των πωλήσεων αυτών μέσω ιστοσελίδων ή εφαρμογών ενδιάμεσων.

→ Διμερή- Παρουσία ελληνικών εταιρειών

Εμπορικές συναλλαγές Ελλάδος Ιταλίας 8μηνο 2017

Σύμφωνα με προσωρινά στοιχεία της ιταλικής Στατιστικής Αρχής ISTAT, οι διμερείς εμπορικές συναλλαγές παρουσιάζουν την ακόλουθη εικόνα για το 8μηνο 2017, σε σχέση με την ίδια περίοδο του 2016.

Αξίες σε εκατ. ευρώ	8μηνο 2016	8μηνο 2017	% μεταβολή
Εξαγωγές Ιταλίας στην Ελλάδα	2.563,6	2.639,6	+3,0
Εισαγωγές Ιταλίας από Ελλάδα	1.685,8	1.710,8	+1,5
Ισοζύγιο	877,8	928,8	+5,8

Οι ελληνικές εξαγωγές προς την Ιταλία εμφανίζουν αύξηση 1,5%, ενώ οι εισαγωγές της Ελλάδος από την Ιταλία έχουν διευρυνθεί κατά 3,0%, με αποτέλεσμα το ελλειμματικό για την χώρα μας εμπορικό ισοζύγιο να αυξηθεί 5,8%.

Ανά 4ψήφιο ΚΣΟ οι σημαντικότερες διμερείς εμπορικές ροές έχουν ως ακολούθως:

Ιταλικές εξαγωγές προς την Ελλάδα:

ΚΣΟ (αξίες σε εκατ. ευρώ)		% συμμετοχή
3004 Φάρμακα	115,3	4,4
8703 Επιβατικά αυτοκίνητα	53,6	2,0
3002 Αίμα, οροί	48,7	1,8
7601 Ακατέργαστο αλουμίνιο	40,0	1,5
0901 Καφές	37,9	1,4
ΣΥΝΟΛΟ	295,5	11,2

Ελληνικές εξαγωγές προς την Ιταλία:

ΚΣΟ (αξίες σε εκατ. ευρώ)	8μηνο 2017	% συμμετοχή	8μηνο 2016	% συμμετοχή	% μεταβολή
2710 Λιπαντικά	317,6	18,6	231,3	13,7	+37,3

7601 Ακατέργαστο αλουμίνιο	166,9	9,8	125,3	7,4	+33,2
1509 Ελαιόλαδο	162,9	9,5	264,6	15,7	-38,4
8471 Η/Υ και μέρη τους	149,1	8,7	139,3	8,3	+7,0
0302 Ψάρια νωπά ή διατηρημένα	134,9	7,9	136,3	8,1	-1,0
ΣΥΝΟΛΟ	931,4	54,4	896,8	53,2	

Από την ανωτέρω παράθεση των στοιχείων συνάγονται τα εξής συμπεράσματα:

Οι ελληνικές εξαγωγές στην Ιταλία εξακολουθούν να παρουσιάζουν εξαιρετικά μεγάλο, και διευρυνόμενο, βαθμό συγκέντρωσης, αφού τα 5 σημαντικότερα προϊόντα αντιπροσωπεύουν το 54,4% του συνόλου των εξαγωγών. Απεναντίας οι ιταλικές εξαγωγές προς την χώρα μας διακρίνονται για την έντονη διαφοροποίησή τους.

Τα λιπαντικά/πετρελαιοειδή και το ακατέργαστο αλουμίνιο αύξησαν το μερίδιό τους στην εξαγωγική παλέτα της Ελλάδος προς την Ιταλία, ενώ το ελαιόλαδο έχει απολέσει, κατά την υπό εξέταση περίοδο, σημαντικό μερίδιο.